

## KARTA PRZEDMIOTU

|                           |            |                                        |
|---------------------------|------------|----------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu w języku | polskim    | Wariantywność współczesnej polszczyzny |
|                           | angielskim | Variance in modern Polish              |

## 1. USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE KSZTAŁCENIA

|                                            |                                |
|--------------------------------------------|--------------------------------|
| 1.1. Sekcja <sup>1</sup>                   | Nauki humanistyczne            |
| 1.2. Dyscyplina <sup>2</sup>               | Językoznawstwo                 |
| 1.3. Forma kształcenia                     | Stacjonarna                    |
| 1.4. Poziom kształcenia                    | Szkoła Doktorska               |
| 1.5. Osoba przygotowująca kartę przedmiotu | Prof. dr hab. Marek Ruszkowski |
| 1.6. Kontakt                               | marek.ruszkowski@ujk.edu.pl    |

## 2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

|                                     |                                         |
|-------------------------------------|-----------------------------------------|
| 2.1. Rodzaj przedmiotu <sup>3</sup> | przedmiot specjalistyczny w dyscyplinie |
| 2.2. Język wykładowy                | polski                                  |

## 3. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

|                                 |               |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.1. Forma zajęć <sup>4</sup>   |               | Wykład                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 3.2. Liczba godzin <sup>5</sup> |               | 15                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3.3. Miejsce realizacji zajęć   |               | Zajęcia w pomieszczeniu dydaktycznym UJK                                                                                                                                                                                                                               |
| 3.4. Forma zaliczenia zajęć     |               | Zaliczenie z oceną                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3.5. Metody dydaktyczne         |               | Podawcza, wykład konwersatoryjny                                                                                                                                                                                                                                       |
| 3.6. Wykaz literatury           | podstawowa    | M. Ruszkowski, Wariantywność współczesnej polszczyzny. Wybrane zagadnienia, Kielce 2018.<br>T. Skubalanka, W. Książek-Bryłowa, Wariantywność polskiej fleksji, Wrocław 1992.<br>L. Madelska, Słownik wariantywności fonetycznej współczesnej polszczyzny, Kraków 2005. |
|                                 | uzupełniająca | A. Markowski (red.), Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN, Warszawa 2010.<br>S. Urbańczyk (red.), Encyklopedia języka polskiego, Wrocław 1991.<br>K. Polański (red.), Encyklopedia językoznawstwa ogólnego,                                                        |

<sup>1</sup> Sekcja nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk ścisłych i przyrodniczych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu, nauk o sztuce.

<sup>2</sup> Historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, nauki medyczne, nauki o zdrowiu, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki o bezpieczeństwie, pedagogika, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o zarządzaniu i jakości, nauki biologiczne, nauki chemiczne, nauki fizyczne, nauki o Ziemi o środowisku, sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, sztuki muzyczne.

<sup>3</sup> Przedmiot ogólny, przedmiot dziedzinowy w sekcji, przedmiot dyscyplinowy w sekcji, przedmiot specjalistyczny w dyscyplinie.

<sup>4</sup> Ćwiczenia, wykład, seminarium.

<sup>5</sup> Zgodna z programem kształcenia w Szkole Doktorskiej.

|  |  |               |
|--|--|---------------|
|  |  | Wrocław 1993. |
|--|--|---------------|

#### 4. CELE, TREŚCI I EFEKTY UCZENIA SIĘ

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>4.1. Cele przedmiotu (z uwzględnieniem formy zajęć)</p> <p>C01 Zapoznanie studentów z teoretycznymi podstawami wariantywności językowej (pojęcie wariantywności/wariancji, pojęcie wariantu językowego, wariantywność a norma językowa).</p> <p>C02 Analiza wariantów językowych na różnych poziomach systemu języka: fonetycznym, fleksyjnym, słowotwórczym, składniowym, leksykalnym.</p> <p>C03 Kształtowanie umiejętności rozróżniania wariantów językowych charakterystycznych dla różnych stylów funkcjonalnych, wariantów zgodnych i niezgodnych z normą językową.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>4.2. Treści programowe</p> <p>Wariantywność obejmuje prawie wszystkie obszary działalności językowej człowieka. Pewnym wyjątkiem są nazwy własne, których kanoniczną postać rejestrują wykazy urzędowe, dokumenty, spisy itp., choć i tu zdarzają się wyjątki. Nie sposób więc ogarnąć całości zagadnienia, stąd próba opisu na wykładzie tych form wariantywnych, które należy uznać za istotne dla procesu komunikacji językowej.</p> <p>Zostaną poruszone zarówno kwestie teoretyczne (pojęcie wariantywności językowej, jej typy, uwarunkowania i chronologiczne przeobrażenia), jak i bardziej praktyczne (wariantywność akcentu, fleksji, form hasłowych czterech głównych części mowy, stopniowania przymiotników, form orzecznika przymiotnego, przymiotników tworzonych od nazw miejscowości, nazw mieszkańców, skrótowców oraz ortografii i interpunkcji).</p> <p>Rozważania tego typu mają szerokie lingwistyczne uzasadnienie, dotyczą bowiem gramatyki, stylistyki, semantyki i pragmatyki. Wariantywność przejawia się zarówno w fonetycznej, jak i graficznej substancji języka.</p> <p>Należałoby odróżnić dwa pojęcia – <i>wariantywność językowa</i> i <i>wariantywność // wariancja w języku</i>. To drugie jest szersze i obejmuje także problematykę wariantów języka, a więc jego wewnętrznej dyferencjacji. To nie jest jednak przedmiotem wykładu.</p> |

#### 5. PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

| Przedmiotowy efekt uczenia się | Doktorant, który zaliczył przedmiot                                                                                                  | Odniesienie od efektów uczenia się w Szkole Doktorskiej (zgodnie z programem kształcenia w Szkole Doktorskiej) |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| w zakresie WIEDZY:             |                                                                                                                                      |                                                                                                                |
| W01                            | Doktorant umie zdefiniować pojęcie wariantywności, zna typy wariantywności, rozumie uwarunkowania formalne i funkcjonalne wariantów. | SD_W01                                                                                                         |

|                                     |                                                                                                                                                                           |         |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| W02                                 | Doktorant potrafi scharakteryzować najważniejsze cechy wariantowości fonetycznej, fleksyjnej, słowotwórczej, składniowej i leksykalnej.                                   | SD_W02  |
| w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:            |                                                                                                                                                                           |         |
| U01                                 | Doktorant potrafi analizować teksty zawierające warianty językowe oraz posługiwać się słownikami różnych typów pod kątem wariantowości.                                   | SD_U01  |
| U02                                 | Doktorant umie klasyfikować warianty językowe jako poprawne, dopuszczalne w normie potocznej lub błędne. Potrafi odróżnić warianty alternatywne, recesywne i ekspansywne. | SD_U010 |
| w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH: |                                                                                                                                                                           |         |
| K01                                 | Doktorant jest świadomy ewolucji normy językowej w zakresie wariantowości, potrafi dostosować wariant językowy do sytuacji komunikacyjnej.                                | SD_K04  |

## 6. SPOSOBY WERYFIKACJI OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

| Przedmiotowe efekty uczenia się | Sposób weryfikacji (+/-) |   |   |             |   |   |             |   |   |                        |   |   |              |   |   |                |   |   |             |   |   |
|---------------------------------|--------------------------|---|---|-------------|---|---|-------------|---|---|------------------------|---|---|--------------|---|---|----------------|---|---|-------------|---|---|
|                                 | Egzamin ustny/pismny     |   |   | Kolokwium   |   |   | Projekt     |   |   | Aktywność na zajęciach |   |   | Praca własna |   |   | Praca w grupie |   |   | Inne        |   |   |
|                                 | Forma zajęć              |   |   | Forma zajęć |   |   | Forma zajęć |   |   | Forma zajęć            |   |   | Forma zajęć  |   |   | Forma zajęć    |   |   | Forma zajęć |   |   |
|                                 | W                        | C | S | W           | C | S | W           | C | S | W                      | C | S | W            | C | S | W              | C | S | W           | C | S |
| W01                             |                          |   |   | +           |   |   |             |   |   |                        |   |   |              |   |   |                |   |   |             |   |   |
| W02                             |                          |   |   | +           |   |   |             |   |   |                        |   |   |              |   |   |                |   |   |             |   |   |
| U01                             |                          |   |   | +           |   |   |             |   |   |                        |   |   |              |   |   |                |   |   |             |   |   |
| U02                             |                          |   |   | +           |   |   |             |   |   |                        |   |   |              |   |   |                |   |   |             |   |   |
| K01                             |                          |   |   | +           |   |   |             |   |   |                        |   |   |              |   |   |                |   |   |             |   |   |

## 7. KRYTERIA OCENY STOPNIA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

| Forma zajęć             | Ocena | Kryterium oceny                                                                                                                                                           |
|-------------------------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wykład (W) <sup>6</sup> | 3,0   | Doktorant osiągnął efekty kształcenia w stopniu podstawowym. Kolokwium zaliczył w przedziale 51%-60 % powierzonych mu zadań.                                              |
|                         | 3,5   | Jak na ocenę 3,0; ponadto na kolokwium sprawnie wykorzystał informacje zawarte w literaturze podstawowej. Kolokwium zaliczył w przedziale 61%-70 % powierzonych mu zadań. |
|                         | 4,0   | Osiągnął efekty kształcenia w zakresie wykraczającym poza poziom podstawowy. Kolokwium zaliczył w przedziale 71%-80 % powierzonych mu zadań.                              |
|                         | 4,5   | Jak na ocenę 4,0; ponadto doktorant wykorzystał dodatkowe zagadnienia omówione w literaturze uzupełniającej. Kolokwium zaliczył w przedziale 81%-90                       |

<sup>6</sup> Niepotrzebne usunąć.

|  |     |                                                                                                                                                                  |
|--|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |     | % powierzonych mu zadań.                                                                                                                                         |
|  | 5,0 | Doktorant osiągnął efekty kształcenia w zakresie znacząco wykraczającym poza poziom podstawowy. Kolokwium zaliczył w przedziale 91%-100 % powierzonych mu zadań. |

Przyjmuję do realizacji

.....